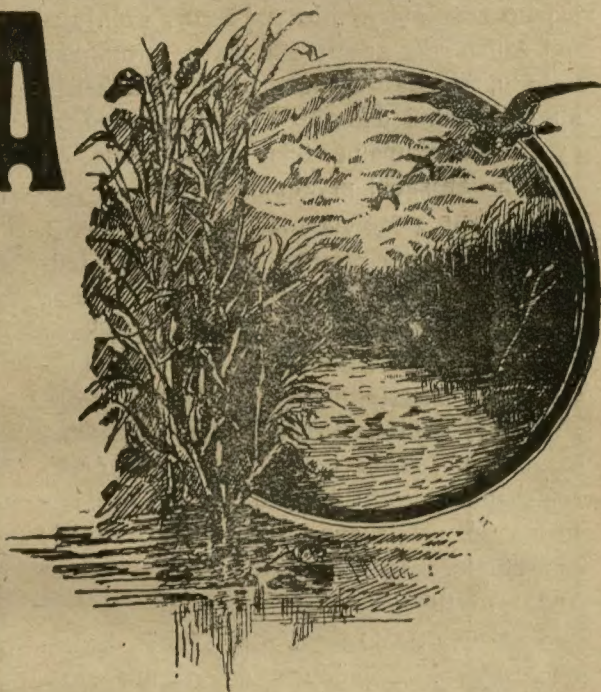

KRYNICA

TYDNIOWAJA
SIALANSKAJA HAZETA

Adres Redakcyi i Administracyi:
WILNIA, ZAWALNAJA 7.

KRYNICA kaŭtujeć: na hod 30000 m.
asobny numar 600 m.

č wyhawarywajecca jak polsk. cz, i ras. ч, a š jak sz i ш.

Pašla sudu nad Biełarusami ŭ Biełastoku 14 - 22 V. 1923 h.

Ranica 14 maja 1923 h... Prad budynkam Biełastockaha Akružnoha Sudu mnoha cikawych. — Wiaduć, wiaduć — pačuŭsia niečy hołas z natoŭpu i wočy ūsich žwiarnulisia ŭ adzin bok. Praŭda! Žaŭniery z bliskučymi wostryimi na strelbach štychami, wiaduć 45 čatawiek na sud. Publika rožna wyjaŭlaje swaje ūražaŭni: adny wyrażajuć swaju nienawiść, druhija ždziuleŭnie, inšyja spohad. — Biełaruskija paŭstancy, biełaruskija bandyty — adusiul cuwać hałas. Kožny zawieć pazbaŭlenych woli tak, jak choča, jak umieje, jak moža.

Sudowaja sala... Prahawitaja nawin taŭpa ludziej zajmaje swaje miejsy. Heta

najbolš bahatyja, sytyja ludzi. Heta najbolš trutni, na jakich pracujuć inšyja. Jany pryšli, kab wiasioła čas prawieści, hledziačy na henyh, niezrozumiełych dla ich ludziej...

Na stale lažyć niešta dziesiatak rewalweraŭ, a la stała na padłożu stolkiž strelbaŭ. Mnohija z ich da stralaniny niahodny. Heta aružža, jakim henyja ciapier niawolniki, mieli wystupić ci ŭ abaronie prawoŭ Biełaruskaha Narodu, kali jany idejnyja ludzi, ci dziela nažywy, kali jany sapraŭdy bandyty.

U kutku, prociŭ stała sudździaŭ, abkrużany hołymi štychami, siadziać abwinawačanyja. Uwahu našu predusim zwaročwa juć siostry Wiera Masłoŭskaja i Aŭhienja Matejčuk, pasoł S. Baran, S. Żabinski, A. Paruk, A. Trypuza, Al. Stankiewič, K. Matejčuk. Heta wiernyja, świedamyja syny

Biełaruskaha Narodu, heta česnyja, idejnyja jaho zmahatary. „Rodnaj škoty, woli, ziamli žadali dla swaho biednaha, ciomnaha narodu, a zdabyć heta lehalna nadzieju stracili, dyk i ũstupili ũ tajnuju arhanizacyju“, — zajaŭlajuć tyja z ich, jakija da hetaj arhanizacyi pryznajucca.

A chtoż henyja inšyja, što wobak z narodnymi zmahatarami siadziać na taŭkach abwinawačanych? Heta: abo ludzi, jakich susim prypadkam, biaz nijakaha sensu, tolki dzieła biezpadstaŭnych pada-zreńniaŭ, pazbawili woli i takich najbołš, abo ludzi sapraŭdy niahodnyja, a razam i niasčasnyja, jakija pad płaščom służyć biełaruskamu narodu chawali swaju asabištuju karyść. Heta zwyčajnyja awanturniki i niahodniki. Ich niekalki. Takich maje koždy narod.

Mowa prakurora... Strašnaja, žudasnaja mowa! Z jaŭnym zdawoleńniem damahajecca ad sudu dla idejnych biełaruskich adradžencaŭ to wiečnaj ciażkoj katarhi, to turmy na doŭhija hody.

Ale jość ludzi nia pomsłaj, ale luboŭju żywučyja!.. Jenerał Al. Babianski, ščyra pryniaŭšy na siabie abaronu biełaruskich zmahataraŭ, ćwiorda wykazywaje waŭnaść biełaruskaha adrażeńnia i patrebu ludzkich da jaho adnosin Polskaha hramadzianstwa, Polskaha ũradu. „Šyrej sercy, dyk i hranicy šyrejšyja buduć“... sławami wialikaha Ad. Mickiewiča končyć swaju abaronu šlachotny i dobry stary jenerał.

Mnoha ščyrjaj praŭdy śmieła wyjaŭlaje adw. St. Mickiewič.

Nakaniec wystupaje adw. T. Wrubleŭski. Hety wiadomy i staŭny abaronca ũ mahutnych słowach, poŭnych hłyboka praŭdziwych dumak, s treskatam raźbiwaje zakidy abwinawačanych i wykazywaje ich poŭnuju biezpadstaŭnaść. „Adzin z maich prodkaŭ — kazaŭ hety asitak słowa i dumki, — niekali, padčas polskaha paŭstańnia prociŭ carskaj niawoli, na čale biełaruskich

jehraŭ, biŭsia z carskim wojskam u Biela-wieskiej pušcy. A ciāpier, ci mahčyma takaja biełarуска-polskaja družba? Lepš nie hawaryć! Prysutnaść na ławach abwinawačañnia ũ sudzie Polskaj Respubliki biełaruskich palityčnych prastupnikaŭ, ab čym inšym haworyć“...

22 maja kaniec sudu. Strašny dzień! Nie zabudziacca ab im toj z biełarusau, chto jaho pierazyŭ u sali Bielaŭstockaha Akružnoha Sudu.

Čytajuć pryhawor... W. Maśłoŭskaja i pasoł S. Baran na 6 hadoŭ ciażkoj katarhi z pazbaŭleńniem usich prawoŭ, Aŭhienia Matejcyk i K. Matejcyk na hady 4 takoj-ža katarhi, Al. Stankiewič na 5, S. Żabinski na 3, A. Paŭuk na 1½, 25 asob zwolnieny susim.

101 i 102 stācci Kod. Kar., majučyja na woku palityčnyja prastupki, zhodna z pastanowaj Sudu, da dwuch-troch asob, zasudŭanych za učaście ũ bandytyzmie, nie tasujecca. Z hetaha bačym jasna, jak niasłušna polskaje hramadzianstwa biełaruskich palityčnych zmahalnikaŭ pakrywała ahidnym imiam bandytaŭ.

I tak, pašla ciażkich i horkich dzie-wiacioch dzion, sud nad Bielaŭrusami končyŭsia. Adzinaccać tamoŭ sprawy, sudowy pryhawor, idejnych biełarusau pazbaŭlajućy woli i addajućy ich na mučeńni i prakanańnie, što ad pryrody cichi i pakorny Bielaŭrus, arhanizawana i nat' zbrojna prabawaŭ wystupić za rodnu Bielaŭruś, — woś spadčyna pa sudzie nad Bielaŭrusami, woś toje, što stanowić adzin sa składowych čaściń daľejšaha adradżeńnia Bielaŭrusi.

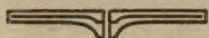
A ũsioż wierycca, što mohuć narody zdabywać swaje idealy i inšaj darohaj, boľš čystaj, boľš ludzkaj...

„Nad wašymi pryhaworami, pany sudŭdzi, idzieć Źyćcio, kirawanaje Wysšaj Siłaj, što wiadzieć narody da zburańnia, da roŭnaści, da ščaśliwaha supolnaha żyć-

cia", —končyŭ swaju ŭ sudzie abarončuju mowu wialiki i słaŭny mecenas T. Wrubleŭski.

Choć ciażka pašla pierażytaha ŭ Biełastoku, ale budziemo wieryć u heta...

Ad. St—iė.

Ahľad biełaruska - katalickaha žyćcia na Biełarusi u 1921—1922 h.

Dziela nieakuratnaha wydawańnia „Krynicy“, ahładu biełaruska-katalickaha žyćcia za apošnija dwa hady my zrabić nie mahli. Dumajem, što nia budzie adrečy, kali heta zrobimo ciapier.

1921 hod byŭ začaty radasnym dla nas faktam, jakim było atrymańnie ad nowaha biskupa ryżskaha Antona Springowiča jaho pastyrskaha błaħasławienstwa i niekalki ciopłych stoŭ, poŭnych wialikaj pryčylności da ciażkaj dołi biełarskaha narodu-mućalnika i razam zaachwočywujučych da dalejšej pracy dziela ŭsiostaronnaha adradžeńnia našaha narodu.

U studni 1921 minułaha hodu adbyŭsia ŭ Koŭni katalicki kongres, u jakim uziaŭ učasce ad biełarusau o. Andrej Cikola, maryjanin. Witajučy hety schod, naš predstaŭnik słušna adznačyŭ, što Kaścioł na Biełarusi čym chutčej musić pačać rabotu dziela narodu biełarskaha i spynić tutaka ŭsiakaju słuźbu dziela polskich poličnych metaŭ, što na žal udoŭž i ŭšyr bačym išče my na rodnej ziamielcy.

Hod 1921 nia byŭ taksama skupy dla nas u mamenty sumnyja. Užo ŭ tymža studni biełarusy-kataliki pačułi z wusnaŭ arcybiskupa Hryniewickaha, zamiest stoŭ zrazumiěnnia sučasnae chwili ŭ našym žyćci i mudrych rad, jak dajści da mety, — hańbawańnie našych idealaŭ. Chajby užo sam stary arcybiskup tak hawaryŭ da nas, ale štož my bačyli? Za spinoju jaho tahdy schawaŭsia, dobra wiadomy biełarusam, endecki prajdocha, kab našeptywać biskupu swaje niahodnyja dumki.

Nie ahładajučysia na roznyja prykraści dy pieraškody, pad wiasnu 1921 h. pača-

łasia ŭ biełarskaj katalickaj presie abhawarywacca palreba załažeńnia ŭ Rymie Reppresentanza Biancharussa presso da Santa Sede (Pradstaŭnictwa Biełarskaje pry Światoj Stalicy), na ŭzor Ukrainskaj, Litoŭskaj, Łatyškaj... Wielmi heta waźnaja reč, kab katalickaja časťka narodu biełarskaha mahła zawiazać z Apostalskaj Stalicaj biez pasiarednyja znosiny, nie karystajučy pry hetym z pomačy čuźynca, što zaŭsiody niamala škodzić narodu.

Polski ŭrad, niezdawoleny, što ksiandzy biełarusy nia chočać być pakornymi jaho ahientami i majuć śmiećaś horača baranić prawy swajho narodu, ad pačatku da kanca 1921 h. nia pierastawaŭ ani na chwili nu umiešywacca ŭ žyćcio kaścielnaje dy parachwijałnaje, damahajučysia nat' u hetaj halinie pryarnawańnia wa ŭsim da „obwieszceń“ pana rejonowaha! Śmat takoha ździeku wypał na dolu ks. ks. biełarusau Piatroŭskaha, Šutowiča, Stapowiča, Siemaškiewiča i inš. Adnak byli heta tolki kraski—jahadki mieli pašla pakazacca.

Pašla wialikadnia ŭ 1921 h. adbyłsia ŭračystaje światkawańnie trecich uhodkaŭ abwieščańnia niezaleźności Biełarusi. Kaścielnaja časť światkawańnia adbyłasia ŭ niewialičkim dy cichim, a laźacym na staroncy kaściołčyku Bonifraterskim, pry tym u hadzinie, kali dom Boży pustuje. Nia hledziačy na toje, siarod endekaŭ padniaŭsia ŭ Wilenskaj presie strašenny homan s pryčyny biełarskaj pramowy biełarskaha ksiandza A. Stankiewiča da biełarusau! Lišni raz biełarusy-kataliki mahli pierakanacca, jak endeckaja časťka polskaha hramadźianstwa pad upływam niahodnaj swajej presy wyjaŭlaje čysta čornasociennaja sposaby baračy. Bołš ślachotnaja časťka polskaj presy zaraz razjaśniła ŭsiu fałšywaś zakidaŭ, bytcam biełarusy susim zabirajuć kaścioł Bonifraterski, wykidajuć saŭsim z jaho polskaje dadatkowaje nabaźenstwa itd., pašla čaho narod chutka ŭspakoiŭsia. Kali-b nia endeckija ahitatory, ŭsio odbyłsia-b cicha.

Asabliwa pamiatnym dla biełarusau-katalikoŭ astaniecca leta 1921 h. Pad kaniec čerwienia polskaja „katalickaja“ ŭłada, pawodłuh najhoršych uzoraŭ carskaha ŭradu, zaarystawała ŭ nočy wiadomaha biełarskaha patryjota, ks. M. Piatroŭskaha, probašča ŭ Barunach, i kinuła jaho na Łu-

kiški u turmu. Tolki pašla dwuch z liškam tydniaŭ udatosia wyswabadzić ks. P. z turmy, ale heta nia značyć, što byli spynieny nad im usie zdzieki, jakija trywali z peŭnymi zmienami biazmała hod. Tyja, što wyrzywajučy biełarusam-katalikam šcyra addanaha narodu ksiandza, dumali pieraškodzić pašyreńniu biełaruskaj šwiedamaści, strašenna abmylilisja: hłyboka ŭzrušylisia biełaruskija narodnija masy na hetu niacutuju kryŭdu.

U pałowie lipnia 1921 h. mieŭsia adbycia ŭ Wilni zjezd ksiandzoŭ biełarusau, ale ŭ apošniuju chwilu, dzieła dziŭnych wymahańniaŭ ułady i terroru eideckaha adbycca jon nia moh. Tolki prywatnaja hutarka wiałasja ab tym, dy ab sim siarod častki zjechaŭšychsia z prawincy ksiandzoŭ biełarusau. Prahramaj hetaha schodu byli sprawy arhanizacyjnija, wydawieckija i inš. Na hetym zjezdzie pryniaty statut suwiaz. Suwiaz časowa nazwali „Ruń“. Nazowa heta moža być zmieniena. Meła suwiaz pracawać u katalickim i biełaruskim duchu nad adradžeńniem našaha narodu. Hetyž zjezd pastanawiŭ wydawać swaju ŭtashuju hazetu. Tutža wyjasniasja, što lik šwiedamych ksiandzoŭ-biełarusau u wilenskej i mienskej dyecezyjach dadhodzić da paŭ sotni, pryčym s kožnym hodam jon usio ŭzrastaje z dwuch žaroł: što hod prybywajuć nowyja ksiandzy-biełarusy z seminarij i z wyšejšych bohawiednych škoł u kraju i zahranicaj.

Wydawieckaja praca siarod katalickaha biełaruskaha hramadźianstwa ŭ 1921 h. wielmi ażywialasja. Asabliwa waźnaje značennie majuć „Niadzielašnija Ewanhielii i Nawuki“ (try knižyцы) ks. dr. Ildefonsa Bobiča, wyd. „Krynicy“. Wypusćić jaje kastawała biełarusam katalikom asabliwa ksiandzu A. Stankiewiču nadta mnoha staranniaŭ, bo treba było pradusim wykazać usiu adnabokaść pahladu profasara biblijnych nawuk na Uniwersytecie Wašaŭskim, ks. Wł. Ščepanskaha, jaki, ŭciahnuty ŭ sprawy druku hetaj knižki, akazaŭsia sudździoj dalokim ad sprawiadliwaści. Hatowy ŭžo da druku pa biełarusku „Majowyja nawuki“, ks. M. Piatroŭskaha, „Mir Wam“—ks. K. Stapowiča, „Kaścielnija pieśni“—Jahož i inš.

Idzie ŭpierad tumačeńnie Piśma Sw., kaścielnich hymnaŭ dy pieśniaŭ.

Letam 1921 h. wiarnuŭsia z Rasiei mienski biskup Łazinski i časowa asieŭ u

Nawahrudku, na žal tolki praca biełaruskaj nia idzie tam, jak mahtab. Nia inakš jak nowy ździek nad biełarusami-katalikami pryniata była wiestka, bytcam sufrahanam mienskim maje być... palak ks. Fajecki, nia znajučy nať mowy ahromnaj bołšaści swaich budučych dyecezyjan. Dzieła hetaha pryštosia uznoŭ pawiedamić św. Ajca ab hataj palityčnaj kombinacyi, škodnaj tak dla Kaścioła, jak dla našaha narodu.

Wosieńniu 1921 h. biełaruski ŭrad u Koŭni pastaŭ da Rymu memoryjał u sprawie Kaścioła na Biełarusi z prošbaju spynić jaho nienaturalnaje ŭ nas pałažennje.

Niamnoha paźniej ad imiani ksiandzoŭ pastaŭ Wašaŭskaha sojmu wydaŭ wiedamy palanizatar ks. St. Maciejewič knižycu p. t. „Prawa parafjan w kaściołach katalickich na kresach“, jakoj hłaŭnaja meła z k r e p a ś c i ć dla polščyny biełarusakatalika i zrabić z jaho z časam palaka. Adnak sami palaki kažuć, što krychu pamylilisja pisaki hetaj brašury: nie ŭ adnej parachwii plebiscyt mohby być nie na karyść palakoŭ!

Dzieła taho, što J. E. Wilenski Biskup Matulewič, nia hledziačy na prošby biełarusau katalikoŭ u Wilni, nia wyznačyŭ asobnaha kościoła, biełarusy kataliki zwiarnulisja da litowskaha Probašča kaścioła Sw. Mikalaja ks. Jazukiewiča, kab jon pazwoliŭ biełarusam malicca ŭ jaho kaściele ŭwolnyja hadziny. Ks. Jazukiewič prošbu spoŭniŭ. Pieršaje biełaruskaje nabaženstwa ŭ Sw. Mikalaja pačatosa ad Usich Światych 1921 h. Biełaruskija kazańni špiarša hawaryŭ Ks. A. Stankiewič, a ciapier haworyć Ks. Dr. J. Rešeć.

U śniežni 1921 h. pryšla da Wilni zaŭsim peŭnaja sumnaja wiestka ab śmierci adnaho z pieršych biełaruskich adradžencaŭ siarod ksiandzoŭ i zdolnaha pieśniara ks. Astramowiča. U hetymža miesiacy polskimi uładami byŭ internawany u swajej parachwii ŭ Zaświry ks. Stapowicz, katory šmat musić pieranieści zdzieku i kryŭd. Nať za carskich časaŭ urad u apošnija hady nia ŭmiešywaŭsia ŭ unutrannaje kaścielnaje žyćcio, jak bačym u hetym časie.

Usie hetyja straty ničahusieńki nia ŭstrymali katalikoŭ biełarusau ad pracy dla swaho narodu.

Faktam ahromnaj wahi dla katalickaj častki Biełarusi jość naznačeńnie asobnaha

wizytazara apostalskaha dla Prybatyky. Skarystajuć z jaho prysutnaści ũ Koŭni i Ryzie najpierš tyja biełarusy, što żywuć ũ Litwie i Łatwii, a pašla i my. Heta sapraŭdy wazna, bo ũžo Kaśc ot na Biełarusi nia budzie niečym urodzie kalonii, jakaja maje tolki wysłużywacca swajej polskaj metropolii ũ Wařawie. Hetamu ũžo kaniel Biełarusy kataliki witali Kałady z radašciu i nadziejaj takža dzieła taho, što ad hašciŭšaha ũ Wilni ks. Kublinskaha, kancelera ryžskaj dyecezii, mahli dawiedacca ab tym, jak šcyra adnosicca da biełarusau-katalikoŭ ułada duchoŭnaja na Łatwii, idučy na sustreču sprawiadliwym ich damahaŭniam. Była tamaka nat' dumka wydzialić usie biełaruskija parachwii ũ asobny etnahaŭničny biełaruski dziekanat. Za ũsio heta należycca hlybokaja padziaka biskupu ryžskamu Springowiču. Na samyja Kałady pradstaŭniki biełarusau-katalikoŭ atymali arcypastyrskaje błaħasławienstwa i hałoŭnašć pomačy ũ sprawie Unii ad znanaha pracuŭnika dzieła zbliżeńnia ũsich chryšcijanskich sławiaŭskich narodaŭ, arcybiskupa ũ Ołomuncy (Čecho-słowacja) i senatara dr. Antona Cyryła Stojana.

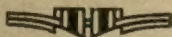
Wiasnoj 1922 h. na Amerykanski hrunt stupiła naha pieršy raz šwiadomaha ksiandza biełarusa A. Cikoty.

U Fryburzie Šwajcarskim adhuknušsia małady manach biełarus J. Tarasewič, jaki, choć hadawaŭsia ũ Amerycy, ale nie za-byŭsia swaho abawiazku dzieła rodnaj staronki.

Letam 1922 h. pryjechaŭ da Wilni ks. Dr. J. Reszeć i zaniaŭ miejsca profesara ũ duchoŭnaj seminarii, dzie dahetul siarod profesaroŭ nia było ani adnaho ksiandza biełarusa.

Woš karotki aħlad biełaruska-katalickaha žyćcia na Biełarusi ũ miežach Polšcy za apošnyja dwa hady.

W. S.

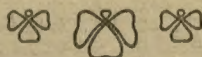
Z žyćcia sajmwaha.

Abjezdnaja komisija. Niadaŭna Sojm wybraŭ komisiju, u skład jakoj uwajšoŭ biełaruski pasol F. Jaremič, i pastaŭ jaje ũ abjezd pa wioskach, kab pahladzieli,

što tam dzieicca. Komisija była ũ Horadni, Marcinkancach, Nowym Dwary i ũ Biełastoku. Usiudy było najbołš skarhaŭ na palicyju. A najbo šćikawaje žyjaŭišča komisija ũbačyła ũ Nowym Dwary, Sakolskaha paw. Tam z wiedama starasty i z nahaworu miascowaha probašča ks. Lipinska-ha kataliki dajšli da takoj nah'ašci, što razabrali prawasłaŭnuju carkwu. Komisija budzie staracca, kab carkwu henu adbudawać nanowa za hrošy hasudarstwa.

Praca ũ komisijach možna skazać zahtočła. Jaje widać mała. Najbołš apošnim časam pracawała komisija budžetnaja nad spriawaj ziamielnaha padatku. Sprawu hetu razwažaŭ ũžo i Sojm. Adnak pakul što padatak ad ziamli nie ũstanoŭleny.

Uwaha klubau. Apošnim časam žwiernuta wialikaja ũwaha na sprawu panskapiastoŭskaha spałučeńnia i na toje, chto maje ũwajšci ũ nowy Urad. A raźwizać asabliwa heta apošnaje pytaŭnie nia lohka, bo mnoha jošć achwoŭnikaŭ u ministry, dyj p. Sikorski, dahetul Staršynia Ministraŭ, ustupać nia nadta choča.

MATYLOK.

S kraski na krasku

Lataŭ matylok,

Taki strojny, biety!

Jon praz dzień cely

U pramieŭniach sonca ũsio kupaŭsia

I, sieŭšy addychnuć na kapusty listok,

S čarwiačkom jon kasmatym spatkaŭsia.

I wot čarwiak

Da jaho prahawaryŭ tak:

— „Ach moj ty bratok!

Jak ja rad, što moj swajak

Da mianie prylacieŭ“.

— „Swajak?! jaki?

— „Dyk z čarwiačkoŭ wychodziać matylki“

— „Ech čarwiak, ty chiba zdureŭ,

Takich swajakoŭ ja nia mieŭ

I nia budu mieć anikoli“.

Skazaŭšy heta,

Matyl palacieŭ i hdzieś tam
Prapaŭ jon u poli.

I pamiż našych žycharoŭ
Šmat takich joś matyloŭ: —

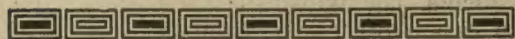
Jak zamieniać siarmiahu na surdut,

Zbrydnie im swoj chatni kut

I da swaich nia choča ŭžo pryznacca,

A skul jany? nia trudna dahadacca.

I. Bylina.

Da nas pišuć.

ŻODZIŠKI.

Świancianskaha pawietu.

Našaje miastečka lażyć na prawym, wysokim bierahu Wialli. Miastečka niwialikaje—usiaho dzwie wulicy i rynek; jość kaściot i hmina. Kala miastečka jość wialiki murawany budynak—kaliś byŭ kłaštar Jezuitaŭ—ciaper biez wakon i dźwiarej, čaściu zrujnowany, wyhladaje nadta sumna. A kaliś-to musiŭ być nadta strojny budynak, była symetryja, byŭ styl niejkahoś sredniawiekowaha zamku z zubcami na ścienach, a ciaper na adnym z zubcoŭ busiaŭ žwiŭ sabie hniazdo, a z symetryi ničoha nie astatosia, bo treciaja časć budynku zniesiana. A škoda! z takoha budynku možna bytob mieć wialikuju karyść.

Choć našaje miastečka maje wiasiołaje pałažennie, ale žyćcio ŭ im nia nadta wiasiołaje. Pierad usim naša palicyja. Musić nihdzie jana tak nia zdziekujecca nad narodam, jak u nas. Na pieršy dzień Wialikadnia zjawiŭsia u nas niejki konny palicyjant i pačaŭ razjażdžać pa siołach i darohach, šukajućy niečahoś. Nie dajażdżajućy da wioski Kazieniat spatkaŭ tam adnaho čaławieka i pytajecca ŭ jaho papieraŭ. Toj pakazaŭ. Ale palicyjantu štoś nie spadabałasia, bo jak ściabanie taho čaławieka nahajem, jak kryknie, dy pahnaŭ jaho niebaraka pierad saboju, ściahajućy raz pa razu nahajem i przykazwajućy iści kala końskich noh. Na lichaž treba było tamu palicyjantu

prajażdžać praz wialikaje siato Rasta. Narod widzić, jak palicyjant bjeć čaławieka, chtoś paznaŭ u im niedalokaha susieda, aburylisia ŭsie i dawaj baranić. Zastupili darohu, miham ściahnuli palicyjanta z kania, adabrali arużža, uziali jaho pad karaut, a sami wysłali ŭ Żodziški da kamendanta skazać ab usim.

Tymczacam toj palicyjant, widziaćy, što tut nia żart, dawaj hadzicca z tym čaławiekam, katoraha biŭ i daŭ jamu na zhodu 100 tysiać marak. Toj spačatku nie chacieŭ brać, ale pašla uziaŭ, kab mieć dowad, što palicyjant daŭ padkupnoha, kab tolki pahadzicca.

Pryjechaŭ kamendant, zwolniŭ taho palicyjanta, uziaŭ tyja 100 tysiać i pajechali sabie abodwa ŭ Żodziški, tam kaźućy zdrowa wypili, zakusili i — napisali papieru, što wioska napala na palicyjanta... Zaharełacia kala hetaha celaja sprawa i niawiedama, čym skončycca, a pakul što palicyja bjeć... Tak Julusza Błażku ŭziali na posterunak i tak zbili pa piatkach, što toj stupić nia moh. A kali toj staŭ narakać, što nadta močna pabili, palicyja kaža: a dzie świadki, što my jaho bili? Wot tut i zapiataja! Dajdzi ty čaławieča Boży, swaje kryŭdy. Hetakich zdziekaŭ šmat jość, chto ich i apiša.

A najbolš čapłajucca da našaha probašča. Na jaho pišuć dy pišuć danosy ŭsie jaŭnyja dy tajnyja palicyjanty. Apošnim časam spisali pratakot za takuju pušciačynu, jak pijaŭnie pieśni „Ad wieku my spali“. A jano hetak było. Naš probašć zaraz pa Troch Karaloch kaladawaŭ pa miasteczku. Kali ŭžo skončyłasia kalada i dziaciuki i dziučaty waročalisia damoŭ, zapiajali pieśniu „Ad wieku“. Probašć, katory takža išoŭ da chaty, im pamoh.

Wot za heta i pratakot na probašča i na paru dziaciukoŭ. I trebaž było, ahle-dziłasia palicyja ŭ dwa miesiacy pašla hetaha zdareńnia. Probašć ničoha — ale dla dziaciukoŭ pratakot — heta wialiki strach. Dy naahuŭ palicyja ŭ nas usio pużajęć. Užoż musić nikoha tak nie pużali, jak našaha siabru Łukjanowiča lhnata. Jaho pašla wybaraŭ za ahitacyju palicyja čuć nia źjeła. Usio kazali: „nu ciaper tak woźmiem lhnata, dosi jamu ahitawać za bielarusaŭ, pasiadzić jon“. Ale wot pryjechaŭ 4-ha lutaha ŭ Żodziški pasot ks. Stankie-

wiĉ i ţmiĉa pa biełarusku wykazaŭ narodu ũsiu praŭdŭ. Ludcy aŭ pawiasialeli. Usie dumali, ţto ũŭo Biełarusam i pisnuĉ nia moŭna, a tut pryjaŭdŭŭaje ĉaławiek, hawora ţmiĉa ab lepţaj doli Biełarusa, a palicyja, hetaja straţnaja palicyja, katoraj usie bajacca jak ahniu, i duch prytaita, dzieţ pachawaŭţysia pa kutkoch, kab jaje niĉto nia widzieŭ. Tahdy ũstrapianuŭsia narod, paĉuŭ swaju siŭu i kryknuŭ swajmu paţtu hromkaje „ura“.

Piţuĉy pra palicyju nia moŭna praminuĉ taho faktu, jaki zdaryŭsia na Pławady ũ kaţcieli. Adzin pjany palicyjant, a kaŭĉ, ţto heta byŭ sam kamendant Źodziţny, pryţoŭ u kaţciot i paĉuŭ wytwarac roznyja reĉy la paroħa. Paţla jak probaţţ hawaryŭ nawuku, rynuŭsia ũ narod, ĉoĉacy prabracca da ambony, ale narodu byto ţmat i ũ hetym ĉasie wypaŭ jamu z ruki kamieŭ. Ţto jon ĉacieŭ zrabieĉ z hetym kamieniam, nia ma wiedama, kaŭĉ, ţto ĉacieu puţĉie u probaţţa, ale nia moh prabracca praz narod. Hetaha sakolika moŭna bytoħ paciaħnuĉ, ale ţtoŭ, usie bajacca ţwiedĉyĉ, swaich piatak ţkoda.

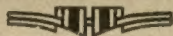
A hmyny naţyja, dyk usio nas haniajuĉ na stojki, ĉoĉ, kaŭĉ, stojki ũŭo dauno zniesiany. Na naţ haspadarski rozum, to jano zdajecca, ţto kali dzie treba pajechaĉ sa stojkaj, to treba, treba zawieŭĉi kudy jakuju waŭnuju asobu, to treba, ale naţto waziĉ sa stojkaj restaranţyka z Źodziţak Kasperowiĉa, katoraho waŭiŭ Bujnoŭţki z Ćornajtuzy. A jano hetak bywaje; jedzie kudy kamendant, jedzie i restaranţyk, abo jaki druhi ĉort, a ty ĉaławieĉa wiazi jaho na swaim zdochlenkim koniku, pakul dzie nie prapadzie u darozi.

A woŝ u nas byŭ taki wypadak. U wiosku Nawasiołki pryţoŭ ad wojta Warnianskaj hmyny (da jakoj naleŭac Nawasiołki) przykaz, kab wystaĉ u Ławaryţki za 60 wiorst 10 furmanak „do dyspozycyi technika drogowego p. Daszkiewicza“. Ludzi pabiadawali, paskrabli patylicu, bo heta-ŭ nie ŭartaĉki 60 wiorst aŭ u Ławaryţki, ale ţto zrabieĉ, — treba jechaĉ, nie pajedŭ, zadaduĉ takoha dychtu, ţto dziesia tamu zakaŭaţ. Pajechali. Nu i ţtoŭ? Tam niĉoha nie pamahli, zrabili 120 wiorst daroħi, zmarnawali ĉatiry dni: 10, 11, 12, 13. IV, u darozi prapaŭ koŭ biednaje ŭdawy Ku mie-

licħi, koŭ maładzieŭki, usia padpora biednaje ţiamji, przychodie para araĉ, siejaĉ, a konik dzieţ u rowi stojku adbywaje. Udawa płaĉa, ţukajeĉ ratunku, chodie pa ŭladach, prosiaĉy padmohi. Kudy tam! Ţmiajucca! Dyk wot dzie niaţĉaţcie naţaje.

A ũ druhoj udawy z Daniuţawa adbirajuĉ ĉatu, katoruju byccam niemcy asta-wili. Udawa baronica, jak moŭa, kaŭa, ţto jaje budyŭki niemcy ŭniaţli, ţto na tym miejscy paţstawili niejki barak, u katorym jana ĉiapier ŭywie, ţto jana niĉoha nia winawata, ţto jaje budyŭki ŭniesiany, ţto jana nia ma je dzie dziecca. Niĉoha nie pamahło. Pryţţa papiera, ţto barak pradajecca, jak „zdobyĉ wojenna“, ale ŭdawa moŭa jaho kupie u pierţuju ĉarhu. Pacieţyli! Kab byto za ţto kupac. I dzie heta ŭdawa padzieniecca, Boh jaje wiedaje. A barak buduĉ pradawaĉ.

Źodziţny.

Ţto ĉuwaĉ na ţwiecie.

Marţalki jeŭdziaĉ. Pa francuskim Marţalku Foţu pryjaŭdŭŭaŭ takŭa ũ Warţawu i Marţatak anhielski Lord Cawan. Razumnyja ludzi kaŭĉ, ţto hetyja waŭnyja wajaki jeŭdziaĉ nie biaz przyŭny.

Adplaciŭ. Niejki Konradi, ţwajcarski paddany, zastreluŭ u Lozannie bałţawickaha delehata Worouţkaha. Zrabuŭ jon heta z pomţty za toje, ţto bałţawiki wymardawali jaho ţiamju u Pietrahradzie.

Niemcaŭ ciţnuĉ. Niemcy ci nia mohuĉ, ci nia ĉoĉaĉ placiĉ stolki i ũ toj ĉas, kali ĉoĉaĉ ich pieramoŭcy. A kab ich da hetaha prymuţie, dyk Francuzy zajmajuĉ ţtoraz bołţ niamieckaj ziarni swaim wojskam i ţtoraz ĉwiardziej ciţnuĉ Niemcaŭ. Ci ũſio zołata wyciſnuĉ—nia wiedajem. Bajazno taksama, kab heta ciſkaŭnie nie dawiało Niemcaŭ da nie paŭadanych naţiedkaŭ.

U Gdansku zawiarucha. Gdansk, jak wiedajem, joţĉ wolnym horadam. Ho-

rad hely maje swoj tak zwany Senat, jaki i kiaruje ūsimi sprawami. Apošnimi časam Palaki wyjaŭlajuć swajo niezdaŭoleniie z Senatu, kažućy, što tam ich kryuǳiać. Urad pryktadaje ūsie starańni, kab abarańić polskija intareisy.

Litoŭcy stajać krepka. Apošnimi dniami na ziemiach, pryznanych Poľšćy, paŭstała arużnaja baraćba Litwinu ū z Palakami. Litoŭcy ziemieli helych Palakom nie dajuć i baraniać ich z arużnam ū rukach. Pa adnej i druhoj staranie jość zabityja i ranienyja.

Ukraincy hramadoj radziać. 21 maja ū Lwowie paćalasja wiaŭkaja narada ūkraińskaj pacoŭnaj partyi. Na źjezdzie delehataŭ 600. Prysutnyja takža na im i ukraińskija paśly. Staršynioj źjezdu—staršynia ukraińskaha pasolskaha klubu Padhorski. Žjezd pastanawiŭ damahacca najšyrejšaj aŭtonomii dla ūsiech ukraińskich ziemieli u Poľšćy.

Z WILNI.

Archirej Chwiados, što byŭ u Smalensku, naznaćany archirejam Wilenskaj prawasłaŭnaj dyceezii. Adnosin jahŭ da biełarusau pokuľšto nia wiedajem.

Biełaruski wiećar 13 traŭnia ū Biełaruskaj himnazii adbyŭsia dawoli dobra. Ihrali „Dzied i Baba“, byli deklamacyi i muzyka. Publiki byŭo mnoha. Dachod na karyść niezamożnych wućniaŭ.

Biełaruskaja himnazja, jak dawiedywajemsia, końćyć swaje zaniatki 20 ćerwienia.

Biełaruskija hazety „Саха“ i „Новае Жыццё“ utadaj zakryty. Biełarusy robiać starańni ab dazwole na nowyja hazety.

„Беларуская доля“. Pad takim nazowam 23 traŭnia wyšla biełaruskaja adnadioŭka.

Z pryčyny asudžeńnia ū Biełastoku biełaruskaha paśla Barana i ahułam biełarusau siarod našaha hramadziaństwa možna zaŭważyć strašennaje pryhniećanńie i šćyry spohad asudžanym za biełaruskiju sprawu.

Sekretaryjaty Biełaruskaha Pasolskaha Klubu.

1) **Wilnia.** Wilenskaja wul. № 12, kw. 6.

2) **Lida,** II Stabodka № 8, sekretar Kalasinski.

3) **m. Hlybokaje,** Dzišnienskaha paw. wul. Sienkiewiça, № 16.

4) **Žodziški,** Świancianskaha paw. ks. Godleŭski.

5) **Nawahrudak,** Wialiki rynek 14, sekr. Jan Biukowič.

6) **Niaświż,** Albianskaja -28, sekr. Jaz. Šnarkiewič.

7) **m. Stoŭpcy,** Špitalnaja, 22. R. A. Sabaleŭski.

8) **Baranawičy.**

9) **Horadnia,** Mastowaja, 9.

10) **Wałkawysk,** Piaskowaja, 14.

11) **Bielsk,** Zamkawaja wul. № 3, kw. 1, sekretar Kanstancin Karycki.

12) **m. Sakoľka,** Horadzienskaja wul. № 34.

13) **m. Kleščeli,** Bielskaha pawietu.

14) **m. Krynki,** Horadzienskaha pawietu, Horadzienskaja wul. № 34.